

העלון יוצא ליעולי נשמת
מזיאנה נג'מה בת
חנינה לבית וזאן ע"ה,
ובעלה מתיקף
כצאנו בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

בית נאמן

מוצ"ש פרשת ויקהל, כ"ו אדר א' תשע"ט

נושאי השיעור:

א. איזה פרשיות מחברים ומתי? ב. "זכר למחצית השקל". ג. כוונת רש"י בביאורו לתיבת "ויקהל". ד. קריאת ההפטרה ומנהגיה. ה. חידושים בהפטרת פרשת שקלים. ו. עליית קטן וחתן בר-מצוה לתורה. ז. חובה ללמוד לקרוא בתורה ובנביא מילדות. ח. תפלין בחול המועד. ט. גילוח וכיבוס בימי חול המועד.

מצרוע ואחרי מות-קדושים ובהר-בחקתי, יש כלל: **בשנה פשוטה מתחברות ובשנה מעוברת נפרדות, ואין בהן יוצא מן הכלל.** אבל בשאר הפרשיות יש כללים מיוחדים בה.

ממנהגי קהילות ישראל בזה

ב. בכמה מקומות יש עוד מנהגים שונים בזה, אבל לאט לאט משתכחים וחוזרים למקורות. למשל **באלג'יר ובתונס** (ולא בג'רדא) **נהגו שאם ראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעוברת, מחלקים את פרשת "משפטים" לשתי פרשיות**, פרשה ראשונה עד "ושמעתי כי חנון אני" (שמות כ"ב כ"ו), ופרשה שניה חוזרים שלשה פסוקים מן "אם כסף תלוה את עמי" (שם פסוק כ"ד) וממשיכים עד הסוף. וזה מנהג מוזר שכולם התפלאו עליו, עד שמצאו אותו **ברבנו בחיי** (שם ועיין בספר בינה לעתים עמ' קנ"ב) **ובספר החינוך** (מצוה שכ"ו-שכ"ח), שכותב פרשת משפטים לבד ופרשת אם כסף לבד. **ורבי יוסף משאש** (אוצר המכתבים ח"ג מכתב אלף ש"ע) מזכיר את המנהג הזה. למה עושים את זה? **כי בכל העולם כאשר ראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעוברת עושים מטות ומסעי נפרדות**, ומשום מה בתונס ואלג'יר לא רוצים להפריד אלא תמיד מחברים אותן (ומי יודע למה עושים את זה? ועיין בספר סלת נקיה עמ' כ"ד ובספר בינה לעתים עמ' קנ"א), וממילא הוצרכו לחלק פרשת משפטים לשתיים ועשו להם סימן: **"העוף"**, ראשי תיבות ה' עיבור ואלה פלג, כלומר אם ה' - עיבור' שראש השנה חל ביום חמישי בשנה מעוברת, אז "ואלה - פלג" כלומר תחלק את פרשת "ואלה המשפטים" לשתיים. (וזה מובא בכמה ספרים. עיין בספר סלת נקיה ובינה לעתים שם). אבל המנהגים האלה הולכים ומשתכחים מן העולם.³

"זכר למחצית השקל"

ג. היום קראנו פרשת "שקלים", וצריכים לתת זכר למחצית השקל. עשינו חשבון כמה עולה "אוקיא" (משקלה 28 גרם) כסף טהור, וראינו שזה 15.6 דולר (הכל הולך בדולרים)⁴, ושוב אח"כ החלפנו את הדולרים בשקלים וראינו שדולר זה 3.70 שקל בערך, נחלק את זה לעשרים ושמונה (כי האוקיא עשרים ושמונה גרם), ושוב נכפיל בתשע כי זכר למחצית השקל זה תשעה גרם. ויצא לנו שמונה עשר שקל וחצי וקצת יותר. לכן נותנים תשעה עשר שקל. ומי שרוצה לעגל, שיתן עשרים שקל. ומי שרוצה להוסיף מע"מ, שיתן עשרים ושנים שקלים. וראיתי עוד עלונים שכתבו מחירי כזה פחות או יותר. צריכים לתת הגברים, ויש אומרים גם נשים. הגברים מגיל שלוש עשרה ולא מגיל עשרים, ומה שכתוב "מבן עשרים שנה ומעלה" (שמות ל"ד), זה רק לתרומת המשכן, ואילו היום נותנים מגיל שלוש עשרה. והבנות נותנות מגיל שתיים עשרה. אבל פחות מגיל זה לא צריכים לתת בכלל. ומי

3. פעם **רבי ברוך בן חיים** ז"ל אמר שבחאלב היה מנהג לחבר קרח-חקת במקום חקת-בלק, כי קרח בעל מחלוקת ולא רוצים להשאיר אותו לבד, לכן נותנים לו חבר שיריע אותו... אבל אח"כ רצו להמשיך את זה באמריקה, ולא הסכים לזה אלא כמו בכל העולם. (ושמעתי את זה ממנו בשנת תשנ"ט בהיותי בארה"ב).

4. מי שישכח יזכור את המלה "טוס", כי דולר זה באמריקה וצריך לטוס לשם, אז טוס - חמשה עשר דולר וששים סנטיים.

פרשיות מחוברות ונפרדות

א. שבוע טוב ומבורך! השנה פרשת "ויקהל" לבד ופרשת "פקודי" לבד, וברוב השנים הן מחוברות ביחד, אבל השנה כיון שהיא מעוברת ויש לנו שבתות נוספות, לכן מפרידים אותם. **כמה זוגות פרשיות מתחברות ומתפרדות במשך השנה? שבעה זוגות.** ויש להם **סימן יפה** (בספר שירי דוד דף נ"ה ע"ד): **"נקהלו לזרוע אחרי ההר וחותק המטות נצבה"**, "נקהלו" זה **ויקהל-פקודי** (רושמים את הפרשה הראשונה), "לזרוע" זה **תזריע-מצורע**, "אחרי" זה **אחרי מות-קדושים**, "ההר" זה **בהר-בחקתי**, ו"חותק" זה **חקת-בלק**, "מטות" זה **מטות-מסעי**, "נצבה" זה **נצבים-ויילך**. הם לא תמיד כולן מחוברות ולא תמיד נפרדות, אלא כל שנה עם כללים משלה. **ויש ארבעה עשר סוגים של שנים** שנרשמים בראשי תיבות בש"ה גכ"ה. (ומובאים בספרי העיבור. עיין בספר סלת נקיה פרק י"ד). למשל הכלל של **"חקת ובלק"**, שאינו מתחברות אף פעם בארץ ישראל אלא רק בחוץ לארץ. ועשיית לי סימן לזה, **זוג חמישי בחמישי**, כלומר חקת ובלק שזה הזוג החמישי בסדר שהזכרנו, **הן מתחברות רק כאשר פסח חל ביום חמישי**, ורק בחוץ לארץ. למה? אם פסח חל ביום חמישי א"כ שבועות חל ביום ששי², והרי בחוץ לארץ עושים חג יומיים וא"כ שבועות גם בששי וגם בשבת, ונמצא שהחוצניקים הפסידו פרשה אחת, לכן אין להם ברירה וחייבים לחבר פרשיות חקת-בלק. אבל בארץ ישראל אין צורך לחבר את הפרשיות האלה. **ובפרשיות של ספר ויקרא**, דהיינו תזריע-

1. **רבי יצחק סונה** חיבר את השיר הזה **"חיים ומדון"**, הוא לקח פסוק במשלי (יה, כא) "מות וחיים ביד לשון", וכתב בשיר חיים ומדון ביד הלשון. למה? קודם כל כדי להתחיל בחיים ולא במות כמו שכתוב בפסוק, וגם המלה "מדון" מתחרזת עם לשון. הדברים כ"כ יפים וכ"כ נכונים, ואני לא יודע למה לא מביאים ב"קול ברמה" כגון את הפיוטים האלה. ואם בגלל החדש אפשר להביא הפיוטים אחרי זה, "חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך" (שיר השירים ז"ד). אבל יש כ"ז מוסר בפיוטים הנפלאים האלה. הוא אומר שם: "אם תפקירה כחץ היא שלוחה, אותה מילה אתה אסירה", לפני שאדם אומר מלה הוא מושל בה, אבל אחרי שאמר נפל ברשתה, לא יפגעם מגיע למות ב"מאזר. פעם קראתי סיפור עתיק לפני מאה-מאתים שנה, על אחד מחכמי תימן שדיבר עם מושל העיר, ואמר לו שלוט עשה מעשה מגונה עם בנותי. אמר לו המושל: אתה חייב מיתה, כי לוט היה נביא, וכל מי שכתוב בספרי הקדוש הוא צדיק (וגם פרעה והמן וכדו' צדיקים...). ודנו אותו למות על זה. הוא ישב בבית הסוהר, וכמה שניסו לדבר ולשחרר לא עזר כלום. עד שבא יהודי אחד תלמיד חכם ל"אימאם" (זה המלך על תימן כולה), והביא לו **תרגום רב סעדיה גאון** על פרשת וירא שם (בראשית י"ט ל"א-ל"ח), וקרא לו כל מה שעשה לו. התפלל: זו האמת? אמר לו: זה תרגום מדויק מהתורה שלנו, שכתב חכם סעדיה גאון לפני אלף שנה. אותו חכם יצא לחופשי, ועשו שמחה גדולה על זה. לכן לא תאמר מלה שיתפסו אותך בה, ותמיד תישאר בזה, כי לפני שתאמר עוד תוכל לחשוב על זה. וב"ה שאדם לא יודע מחשבות חל השנה, כי המחשבה עלומה ונסתרת ואי אפשר לאדם לדעת אותה. אומרים שפעם היה יהודי אחד ברוסיה שהיה קורא מחשבות (הוא עבר את בצלאל שכתוב בורק ולחשוב מחשבות...), והרוסים לקחו אותו שירת אצלם ויגלה להם מי חושב נגד המשטר (המשטר הרוסי "הקומוניזם" היה עם אכזריות גדולה. סטלין הרג עשרים וחמשה מיליון אדם בגלל המפלגה, והטייל הרג עשרים ושש מיליון אדם, חוץ כמה שעשה בעם ישראל בעונות הרבים, באכזריות גדולה). הוא ראה שגילו את זה, וברח משם (ואיני יודע מי היה זה). צריך לדעת שכ"כ חשוב הדבר הזה. **לא כל מה שתחשוב תדבר, ולא כל מה שתאמר תכתוב, ולא כל מה שתכתוב תדפיס, ולא כל מה שתדפיס תפרסם.** פעם אחת הרב ע"ה כתב מאמר ונדפס במקום מסוים, ומשום מה הדפיסו אותו גם בחוברת "אור תורה", והרב כעס עליהם. אמרו לו שזה כבר הופיע במקום אחר, אמרו להם: אבל זה לא התפרסם כ"כ כמו באור תורה...

2. ע"פ הכלל הידוע א"ת ב"ש - א' תשעה באב, ב' שבועות. (ש"ע סימן תכ"ח ס"א). יום ראשון של פסח זה אותו היום של תשעה באב (לא היום של התענית כי יכול להיות שזה נדחה, ולמשל השנה האחת שפסח חל בשבת וכי בחשכה באב צימום באב? אלא הכוונה לתאריך ט' באב), ויום שני של פסח זה אותו היום של שבועות. וא"כ בשנה שפסח חל ביום חמישי אז שבועות חל ביום ששי.

להקדשות והנצחות : 052-7130552

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:07	18:19	19:00
17:24	18:20	18:57
17:12	18:20	18:56
17:24	18:20	18:57

בית שמון

במעוות זכר למחצית השקל מחזקים את בדרך הבית

התקשרו עכשיו:

08-6727523

או בקישורית:

https://yhr.vp4.me/ils

יש מקומות שהאשכנזים והספרדים מסיימים בדיוק באותו פסוק בהפטרה, ואילו בתשע הפטרות כתוב "עד כאן לספרדים, והאשכנזים ממשיכים" (פעם ספרית אותם אחד אחד והשמיית אותם)⁹. והטעם לזה, כי כתוב שההפטרה נתקנה בגלל הגוים שלא היו יכולים לראות את ישראל שומרים תורה ומצוות¹⁰, לא היו מסכימים שיקראו בתורה בשבת¹¹, וגזרו שאסור להוציא ספר תורה ולקרוא פרשת השבוע בשבת. מה עשו החכמים באותו זמן? החליטו לקרוא "הפטרה", כלומר לקחת מהנ"ך פסוקים שמתאימים קצת לפרשת השבוע, ולקרוא את זה. (אבודרהם סדר שחית של שבת). כמה פסוקים צריך לקרוא בהפטרה? לפחות עשרים ואחד. מדוע? משום שיש לנו שבעה עולים בתורה וכל אחד קורא לא פחות משלושה פסוקים, והרי שבע כפול שלש זה עשרים ואחד. אבל היתה הסתייגות בזה, שבמדה והקטע נגמר "סליק עניינא", מפסיקים שם ואפילו לפני עשרים ואחד פסוקים. (מגילה כ"ג ע"ב). **וכל פעם שתראה שהאשכנזים מוסיפים והספרדים לא מוסיפים, תבדוק ותראה שלפי הספרדים נגמר הענין ואפילו שזה פחות מעשרים ואחד פסוקים, ואילו האשכנזים משתדלים שיהיו תמיד עשרים ואחד פסוקים**¹². והנה כאן בהפטרה הזאת של פרשת "ויקהל" הפוך ממש, כי הספרדים מתחילים "ויכרות יהודיע" וכמו שפסק מרן, ואילו האשכנזים מתחילים "בן שבע שנים", והרי אדרבה אם נתחיל ויכרות יהודיע והיו עשרים ואחד פסוקים, ואם נתחיל מן שבע שנים יהיה פחות מזה. ומשום מה התחלפו ביניהם, "אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה" (ברכות י"ז ע"ב ועוד). אבל לא נוכל להחליף במרן, כי יש לו מקורות בבית יוסף וכו' וקשה להגיה בדברי מרן. וא"כ הדבר הזה יוצא מן הכלל. לכן אולי בגלל זה בתנ"ך נהגו להתחיל "בן שבע שנים יהואש במלכו", כי הספרדים לא מקפידים על עשרים ואחד פסוקים בזה. **ועכ"פ בארץ ישראל צריכים להתחיל "ויכרות יהודיע", כי מרן פסק את זה ומקבלים הוראתו, ולא כל אחד ואחד יעשה לפלו ויחליט נגד מרן, מי יכול להחליט נגד מרן!?**

האתנה מכסה את הקלון של יהואש

1. בהפטרה כתוב פסוק שלא כולם מבינים אותו, "יעש יהואש הישר בעיני ה' כל ימיו (אתנח). אשר הורהו יהודיע הכהן" (מלכים ב', י"ב). לכאורה הפשט שכל ימיו היה בסדר, כאשר לימד אותו יהודיע הכהן. אבל מי שיעיין בדברי הימים ב' (כ"ד י"ז והלאה) בקטע המקביל על יהואש הזה, יראה שכל זמן שיהודיע הכהן לימד אותו תורה ומוסר וחכמה היה בסדר, אבל אחרי שנפטר יהודיע הכהן, יהואש הרשיע ולא היה בסדר¹³, וגם הרג את זכריה בן יהודיע (שם פסוקים כ"ג-כ"ב).

התלמוד תורה בגר' נקרא כותאב, וגם בתמין נקרא ככה (אני מצאתי רמז לזה בפסוק: "כה תברכו את בני ישראל", ראשי תיבות כתאב). ויש מנהג בטהרת המשפחה בגר'א שעושים שבעה ושבעה (ענין בספר בריית כהונה מערכת הגו' אות ב'), וגם בתמין היו עושים את המנהג הזה. (אבל היום הורידו את זה ועושים חמשה ושבעה או ששה ושבעה. ענין בקונטרס ספר תורה המנוקד דף ז' מהערה). ועוד כמה מנהגים שדומים ביניהם. לכן אי אפשר להביא ראיה לזה. (ועיין בספר מגדולי ישראל ח"ד עמ' ע"ג).

9. בהפטרה של פרשת וירא כתוב "ויאמר מרוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת" (מלכים ב', ד' כ"ז). כלומר בעלה של השונמית שאל אותה: למה את הולכת לאליש הנביא? הרי היום זה לא ראש חודש ולא שבת. וענתה לו: "ותאמר שלום" (שם). הרי לא רצתה להגיד לו שהילד התעלף למות. **רבי אריה לוי** ע"ה היה כל שבוע לומד עם אשתו הרבנית את הפטרה, ואמר לה: **אני לא מבין את הספרדים כאן, אנחנו האשכנזים משייכים הלאה עד שכתוב "ותאמר את בנה ותצא" (שם פסוק י"א), שהבן של השונמית הבריא וחי, ואילו הספרדים מפסיקים באמצע, והרי כל אדם רוצה לשמוע את סוף הסיפור.** אמרה לו: **אתה לא מכיר את הספרדים, הם מאמינים בתמימות ואין להם חכמות ופילוסופיה, כי אם השונמית הלכה לאלישע בוודאי שהיה הכל בסדר, רק האשכנזים רוצים לדעת מה הסוף... אבל זה לא הטעם האמיתי לזה.** לפעמים אנשים באים אלי, ואומרים לי: תגזור שהבן יהיה בריא. **אבל אני לא גוזר כלום, ממותי אני גוזר גזרות!** לגזורים סוף לגזורים כי לעולם חסדו" (תהלים קל"ו י"א). פעם היה אחד שלא רצה לשמוע לי, עד שסיפרתי לו שפעם אשה אחת באה לפני החזן איש, ואמרה לו: הקב"ה מלמעלה והרב מלמטה, תגזור שהבן שלי יהיה. **אמר לה: בתי, בשר ודם אינו יכול לגזור. ובכה.** מה אתה רוצה ממני? אני יכול לברך ולהתפלל בלבד, מה אני יכול לעשות יותר מזה?! אבל בדרך כלל הספרדים מאמינים בני מאמינים.

10. וכמו הבג"ץ בימינו בעונות הרבים שלא יכול לראות יהודים שומרי שבת, ולדעתו צריך שיחלו את השבת ושיהיו אבא ואבא ואבא וכל השגעונות שבעולם, וזה בשם "החירות" השגעון והיטורין.

11. אחד חילוני אמר: "ותר ממה שישיראל שמרו על השבת, השבת שמרה על ישראל". כיצד השבת שמרה על ישראל? בדרך הטבע זה פשוט, כי פעם בשבוע היו מתכנסים כל היהודים בבית הכנסת, ושומעים דברי תורה ומוסר וגם איך להתגונן מפני כל מיני בעיות של הגוים.

12. אמנם יש הפטרות שלכל הדעות אין מה להוסיף בהן, וגם האשכנזים מוותרים על עשרים ואחד פסוקים. אבל ברוב ההפטרות שהאשכנזים מוסיפים זה בגלל הדבר הזה, למשל בהפטרה של פרשת יתרו, "בשנת מות המלך עוזיהו", הפסוק האחרון: "ועוד בה עשיריה ושבה והיתה לבער, כאלה וכאלון אשר בשלכת מצבת בם, זרע קודש מצבתה" (ישעיהו ו' י"ג). הספרדים גומרים כאן, והאשכנזים מוסיפים עד עשרים ואחד פסוקים.

13. מה היה שם? יום אחד אלישע הנביא היה יושב ולומד עם התלמידים שלו, וקרא לאחד מבני הנביאים ואמר לו: לך למקום מסויים שנמצאים שם "שרינו" (כמו שעושים המערך "פורום שרינו")

שה' חנן אותו בעושר ורוצה לתת גם על הקטנים, יכול לתת מכספי מעשר (וע"ע בספר סנסן ליאיר חלק השו"ת סימן ב').

הסבר דברי רש"י בתיבת "ויקהל"

ד. פירוש רש"י בתחילת הפרשה קשה מאד, הוא כותב ככה: "ויקהל משה", **ויקהל הוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידיים, אלא הן נאספים ע"פ דיבורו.** מה הכוונה? משה רבנו אומר לאנשים שיאספו לו את כל בני ישראל, כי ודאי משה רבנו לא הולך בעצמו מאחד לאחד ואומר להם: תבואו לְפָנַי היום, הרי הוא מלך ולא עושה דבר כזה. לכן "ויקהל" פירושו הקהיל אחרים. **הרא"ם** רבנו אליהו מזרחי התפלא: מדוע הוצרך רש"י לתת טעם שזה בבנין הפעיל ולא בבנין קל? והרי הפעל הזה "קהל" לא בא בבנין קל בשום מקום לומר קְהַלְתִּי קְהַלְתִּי אלא הקְהַלְתִּי הקְהַלְתִּי וכדומה. וכמו "השכים בבוקר" שבא רק בבנין הפעיל והוא פעל עומד. אמנם הגר"א בספר הדקדוק שלו כותב שבדרך כלל בנין הפעיל מורה על פעולה יוצאה לאחרים לשני פעולים⁵. ויש אומרים שבנין הפעיל זה גרימת פעולה, שגורם פעולה לאחרים. לכן דברי רש"י מובנים כאן, ש"ויקהל" לא שלקח אותם בידיים שיבואו לקהילה, אלא ששלח אנשים שיאספו אותם. ומכל מקום קשה, שהרי לא מצאנו פועל "הקהיל" בבנין אחר, רק בבנין הפעיל, וזה פירושו כמו בבנין קל⁶. ומה הקושיא של רש"י למה כתוב בלשון הפעיל? אבל לפני כמה שנים מצאתי פעם אחת ויחידה פועל קהל בתנ"ך בבנין קל, "ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצא חשבון" (קהלת ז' כ"א), ובפסוק אחר כתוב "הכל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל" (שם י"ב ח'). ושני הפסוקים לא מובנים, כי "אמרה קהלת" זה לשון נקבה והרי שלמה המלך זה זכר, וגם "אמר קהלת" זה שם פרטי ולא שייך בו ה"א הידיעה (וכמו שלא אומרים האברהם היצחק היעקב וכדו'). לכן רש"י שם הסביר: "אמרה קהלת", נפשו (אולי צ"ל נפשי) החקמה המקבצת את החקמה. מה הפירושו? **כאן "קהלת" זה לא שם פרטי של שלמה המלך, אלא נפשו של שלמה שהיתה מְשַׁקֶּלֶת ואוספת את החכמה.** והרי "קהלת" זה בנין קל שהרי לא כתוב מְקַהֵלֶת, כמו שומרת כותבת לומדת וכדו', וא"כ למה כאן נאמר "ויקהל" מבנין הפעיל? והרי אפשר לומר ויְקַהֵל, וכמו "וישמע יתרו" (שמות י"ח א'). לכן רש"י מפרש שבפסוק שם הכוונה שנפשו אוספת את החכמה לבד לא ע"י אחרים, אבל כאן משה רבנו אסף את ישראל לא בידיים אלא ע"י אנשים אחרים. והדברים מאירים ושמיחים. (ועיין בחוברת אור תורה תשרי-חשוון תשמ"א סימן י"א אות ב'). אבל חשבתי עוד שהוקשה לרש"י למה לא כתוב ויאסוף משה? כי ההבדל ביניהם שויקהל זה בהפעיל ואילו ויאסוף זה בקל. לכן פירש שויאסוף זה ישר ע"פ רוב ואילו ויקהל זה ע"י אמצעי. וזה פשוט יותר, בלי לומר שרש"י התכוין לפסוק בקהלת שזה מסובך מעט, כי רש"י היה צריך לבאר את זה. **בדרך כלל אם הקושיא בולטת בעצמה, רש"י מסביר בפשטות ואתה מבין מה קושייתו בזה.**

מנהג הספרדים והאשכנזים בהפטרת השבת

ה. ההפטרה של הפרשה היום "ויקהל", מרן (סימן תרפ"ח ס"א) **כותב להתחיל "ויכרות יהודיע את הברית", ואילו האשכנזים מתחילים "בן שבע שנים יהואש במלכו"**. אנחנו בחוץ לארץ בתנ"ך התחלנו "בן שבע שנים" כמו האשכנזים, והיה קשה לי כי בדרך כלל אנחנו הולכים כמו הספרדים⁸. אבל יש לי הסבר פשוט לזה, כי

5. למשל "וילבש [משה] אותו את המעיל" (ויקרא ח' ז'), **את מי הלביש? את אהרן, ואת מה הלביש? את הבגדים.** או הפוך, "ויפשט משה את אהרן את בגדיו" (במדבר כ"ח), **את מי הפשט? את אהרן, ומה הפשט? את בגדיו.** זה נקרא פועל יוצא לשני פעולים.

6. למשל בפסוק "הם יצאו את העיר לא הרחיקו" (בראשיתמ"ד), פירושו לא התרחקו. והוא פועל עומד. 7. מי שלומד רש"י בלי לשאול מה הוקשה לו אלא רק "רש"י אומר", הוא לא מבין כלום, "חכם מה הוא אומר...". אבל אם אומר ככה הוא לא חכם. צריך לדעת מדוע רש"י כתב את זה. בילדותו היה הרב **רבי אליהו גז** ז"ל אומר על כל דיבור רש"י "מה הוקשה לי", והיינו קופצים על הספסלים וכל אחד מסביר את הקושיא בזה, והרב אומר: זה לא נכון וזה לא נכון וכו', עד שבסוף אחד או שנים פולעים אל השערה. היה תענוג לקרוא כל דיבור רש"י, ולדעת מה הוקשה לו בזה. **לפעמים עושים מקלעים חריפים, אבל תמיד ע"פ הפשט אפשר למצוא הרבה דברים טובים בזה.**

8. לפני שבועיים-שלושה אחד הכותבים ב"יד" כתב: "הגרביאם הם אשכנזים". מה פתאום אשכנזים? מאיפה הוא הוכיח את זה? כי הם מברכים על הדלקת נרות שבת אחרי ההדלקה, וחשב שזו הוכחה שהם אשכנזים. אבל זה לא נכון, כי גם הרב חיד"א (מחזיק ברכה סימן רס"ג סק"ד) והבן איש חי (ש"ב פרשת נח אות ח') כתבו ככה. וכמעט בכל עדות המזרח נהגו לברך אחרי ההדלקה. והם בוודאי יודעים שדעת מרן לברך לפני ההדלקה (ענין בבית יוסף סימן רס"א), וגם אם זה לא מפורש בשולחן ערוך הרי זה מפורש בהרמב"ם (פ"ה מהלכות שבת ה"א). אלא שחשבו ללכת לחומרא בזה כמו הרמ"א (סימן רס"ג ס"ה), כי אם יברכו ההדלקה נר שבת מקבלים שבת ולא יוכלו להדליק אחרי זה, ולכן היו משאירים את הברכה אחרי ההדלקה. וכי זו הוכחה שגר'א אשכנזים? הרי הם אומרים הכל כמו הספרדים, ומבטאים ח"ו ועי"ן וקו"ף וצד"י וגימ'ל והכל. (ועי"ע בעלון מס' 147 אותיות י"ז-ט"ו). **אומרים שהגרביאם והתימנים אחים,** כי יש כמה דברים רק אצלם בלבד. למשל

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

נתן הנחה לבאים דרך העלון

לע"נ סבתו הקרה
האלה הצדקה
מרת רבקה בת יהואר ע"ה
נלב"ע ד' אדר תשנ"ז
תה נשמתה צרורה בצרור החיים

לע"נ מרת הדסה אבישג
רבקה יטכה
בת הרבנית אביבה מרים
תלחט"א, בתו של מו"ר
הגר"י ברדא שליט"א

לעילוי נשמת
בחיירי רפאל בר כמנונה
לע"נ כ"ג חשוון תשנ"ב
היתה תראכי בת שאשיה
לע"ה אדר תשס"ז
תנצב"ה.

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

ובתשעה באב קוראים קינה על זכריה). וא"כ צריך לפרש כוונת הפסוק "כל ימי אשר הורהו יהודע הכהן". אבל למה יש אתנח במלה "ימיו"? כדי לכסות את הקולן של יהואש. אבן עזרא (בראשית ל"ה כ"ב) כותב: "וכוסה קולן ערום" (משלי י"ב ט"ז), שצריך לכסות את הקולן ולא לפרסם שאחרי זה היה לא בסדר, ולפחות זה לא ניכר בפסוק. ובדברי הימים כתוב הכל.

קריאת "הפטרה" לא לנפטרים בלבד

ז. קטנים עולים לכל ההפטרות. היום יש דמיון אצל בני אדם שההפטרה זה רק "מפטר ונפטר". פעם רבי משה אביגדור עמיאל ע"ה כתב ספר "דרשות אל עמי" שלושה כרכים¹⁴, וכתב שם (ח"ג עמ' רכ"ו) בפרשת "החודש הזה לכם ראש חודשים", שתמיד ביהדות יש חידוש וכל שנה אתה מרגיש חידוש והתענגנות, ולא כמו שאר דברים בטלים שהולכים ומתיישבים עד שנגמר הכל. וזה "החודש הזה לכם" כי בדורו היו אנשים שבורחים מהתורה, והיהדות התרזה כולה במפטר ונפטר. מה הכוונה? מי שיש לו הפטרה עולה לעילוי נשמת קרובי משפחתו, ומי שיש לו נפטר שואל שאלות על הנר, אם לעשות מזכוכית או משהו אחר, ואם נשבר האם צריך לעשות נר אחר או לא וכדו'. הרב עובדיה ע"ה מספר שביים הראשון שהתמנה לרב ראשי בתל אביב, קיבל עשר שאלות בטלפון ותשע מהן על מפטר ונפטר מי קודם וכדו', כאילו היהדות לא "תורת חיים" אלא להפך. ורק אחד שאל שאלה נורמלית בהלכה על בשר וחלב או תפלה וכדו'. אבל הרב הפך את העולם, כי השאלות העיקריות צריכות להיות בדברים האלו. וגם הפטרה לא מיועדת בשביל נפטרים, אלא זו "תורת חיים".

קטנים עולים לקרוא הפטרה

ח. בחוץ לארץ היו מעלים להפטרה ילדים קטנים בגיל שמונה-תשע. ויש מקור לזה בגמרא (ברכות נ"ג ע"ב) "בעידן מפטריהו", ורש"י שם כותב שהקטנים עולים להפטרה. וגם במשנה (מגילה כ"ג ע"א) כתוב שהקטן יכול לעלות להפטרה. הריב"ש (סימן ל"ה) כותב: היה ראוי שלא יעלו הקטנים בהפטרות שחובת היום כמו שקלים וזכור וכדו', אבל כיון שלא ישמעו לי הנחת אותם במנהגם. למה לא ישמעו לו בזה? כי ההורים רוצים להשמיר בילדיהם שקוראים יפה את ההפטרה, ומוכנים לשלם הון רב בשביל זה, ואם נגיד להם שלא לעלות הרי בית הכנסת מפסיד מזה, ולכן לא ישמעו לו לא הגבאים ולא ההורים. אבל זה היה דבר גדול בשביל כולם¹⁵. וראיתי בספר חיי יהודה (עמ' 38) של רבי יהודה אריה

ואל תפחד מזה, ותמשח את יהוא בן נמשי למלך. הנער הזה הלך לשם, ומצא את השרים יושבים ויהוא בן נמשי ביניהם. אמר לו: "בר לי אליך השר" (מלכים ב', ט"ה), שאל אותו: למי? ענה לו: "אליך השר", יש לי מה לדבר איתך. הבין שזה מכון אליו, וכנסו שניהם לחדר. אמר לו שם: "כה אמר ה' אלקי ישראל, משחתך למלך אל עם ה' ישראל. והכיתה את בית אחאז אדוניך" (שם פסוקים ו-ז). אמר לו: אני אעשה את הדבר הזה. והנער ברח שלא יתרגו אותו. יהוא אחר למקום של השרים שם, ושאלו אותו: מה אמר לך המשוגע הזה? אמר להם: "אתם ידעתם את האיש ואת שחו" (שם פסוק י"א). זה משוגע, לא יודע מה הוא מדבר. ולא רצה להגיד להם. לחצו עליו שיגיד, ואמר להם: הרימו אותו למעלה ואמרו: "יחי המלך". הוא עשה בדיוק מה שנאמר לו, הרג את כל שבעים הבנים של בית אחאז, חתך את ראשם ושם בשני דליים, ואמר: "אני הרגתי אותם, מה אתם רוצים לעשות לי? וכולם פחדו פחד מוות. הוא הוריד את בית אחאז והשמיד את בית הבעל. (אמנם הוא לא היה מאה אחוז בסדר, וכי יש אחד מושלם בעולם!). אח"כ נאמר לו בנבואה: בגלל שהשמיד את הבעל ובית אחאז שעובדיהם עבדו זה, לכן "בני רביעיים ישבו לך על כסא ישראל" (שם ל"ז). עתליהו הבת של אחאז ואחוחם הם השבעים בניו של אחאז, נישאה ליהורם מלך ביהודה, ובעלה נפטרה, וראתה שכל האחים שלה התרגו לפי חרב. הפסוק (דברי הימים ב' כ"ד ז) קורא לה "עתליהו המרשעת". היא לא הייתה יכולה לסבול את זה, ואמרה: למה בית דוד לא נשמד? הרי מידוד המלך עד יהורם בן יהושפט עברו כמה דורות. (ועד היום היה יש כאלה מזרע דוד המלך, כמו ר"ש ומהר"ל וכמה חכמים בדורנו. פעם ראיתי סיפור על הבן של ריש גלותא שפגש אחד מחזרתי של מוחמד, ושאל אותו: כמה דורות ממוחמד עד אליך? אמר לו: ששה דורות ואני יהודי השישי. אמר לו: אתה דוד שיש וזורקים עליך אבנים, יש אתם מבלחמות ואוכלים אחד את השני כל הזמן, ואילו אנחנו דור שבעים לדוד המלך, ונתנה איהו כבוד עושים לגלגל ולצאב וריש גלותא, ועומדים מפניו כולם. וכאשר המלך עושה חגיגה פעם בשבוע אבא יושב מימיו ומכבדים אותו. זה דוד המלך). ובאה והרגה את כל בני המלוכה. נשאר שם ילד קטן אחד ש"הואש", והחביאו אותו בבית קודש קדשים. אמר עשו דבר כזה? והרי אפילו כהן גדול ביום כיפור ששוחה כמה דקות מופתיע עיניו של הקדוש, וכלא היה מאריך בתפלתו שלא להביע את ישראל" (יומא ע"ב ע"ג), כי מי יודע אולי נפטר שם? וזכא לקוח את התינוק הזה בן חודש-חודשיים עם המינקת שלו והחביאו אותם בבית קודש קדשים. אבל זה פיקוח נפש ולא הייתה ברירה אחרת. התינוק ישו ואכל ועשה שם הכל. כאשר הגיע לגיל שבע, יהודיע אמר שהגיע זמנו למלך, הרגו את עתליהו והיוו מלך. וזה מה שכתוב "בן שבע שנים יהואש במלכו". אחרי זה נפטר יהודיע רבו של יהואש שחיוו והציל אותו ממות, באו השרים המושגעים ליהואש ואמרו לו: אתה מלך, ילדתי דין בר אינש" (עירובין כ"ד ע"א), מי יכול לשבת בקודש קדשים שבע שנים ולהישאר בחיים!! על כרחך שאתה אלקים. והשתתלו לו.

14. קראתי אותו בחו"ל, והוא מתוק מדבש. הספר היה של הרב צנאן ע"ה, ומשום מה שכח אותו בתונס (או שלא יכול היה לקחת אותו), ואמר: כל מי שיביא לי את הספר הזה, אני מוכן לשלם על כל חלק מאה דולר. בסוף כשעלינו לארץ הבאנו לו את הספרים האלה. אבל כאשר אני קורא ספר, מה שאני זוכר אותו-שמונה, שעליתי להפטרה בשביעי של פסח שהיא ארוכה מאד, "ארוכה מארץ מדה" (איוב י"א ט), ועשיתי בה שתי שגיאות. שגיאה אחת אני זוכר עד היום, שאמרת: "בני נכר יבולו ויחרגו ממסגרותם" (שמואל ב', כ"ג מ"ז), עשיתי געיא בגימ'ל. וגם ערעב שלפני כן טעיתי

מודינא אב"י בויניצה (זה ספר תולדות חיי). שבגיל שנתיים וחצי עלה להפטרה. ואם תאמרו שאין מביאים ראייה מן הקטן, הרי חכמי ויניצה חכמים גדולים והוא עלה וקרא שם¹⁶. וזה היה המנהג תמיד. מה הרווחנו במנהג זה? כאשר אדם מתבגר ורוצה לקנות את ההפטרה, הוא יעלה ורעש בה טעויות. הבבליים שיהיו בריאים קוראים ביחד את ההפטרה בלעש גדול, "ואשמע אחרי ולפני קול רעש גדול" (ע"פ יחזקאל ג' י"ב), למה? כי הקורא יכול לעשות אלף שגיאות, וכי על כל דבר יתקנו אותו?! לכן קוראים ביחד ולא נשמע קולו של הקורא. ויש נוהגים שהעולה להפטרה קורא בתורה ומברך ברכת הפטרה, ונותן למישהו אחר לקרוא את ההפטרה. אבל לא עושים ככה, אלא מי שעולה להפטרה צריך לקרוא אותה. ועדיף שהוא יקרא בקול רם לבדו וכולם ישמעו אותו. אבל אם הוא לא למד בילדותו מה יעשה?!? ואם תאמר שקטנים לא עולים להפטרה, אח"כ ישבור את הפסוקים של ההפטרה, מה עשו לך הפסוקים האלה?!... לכן אפילו קטן בגיל שמונה-תשע יכול לעלות להפטרה, ויקרא את הקטע האחרון בפרשה, כי כבר קראו אותו ורק חוזרים על זה.

עליית קטן בימי שני וחמישי?

ט. היום יש כמה מנהגים במי שעושה חגיגת "בר מצוה" ביום חול בשני וחמישי, ועדיין לא הגיע לגיל שלוש עשרה שנה, שיש אומרים שיכול לעלות שלישי, כי כתוב (מגילה כ"ג ע"א) "קטן עולה למנין שבעה", ולפי דעת הרב האר"י הכוונה שעולה שביעי, וכאילו נאמר: הקטן משלים את השבעה, אבל לא עולה לפני שביעי. (עיין בשער הכוונות דף ע"ג ע"ב). ומנין לנו שעולה גם למנין שלושה בשני וחמישי? יש מחלוקת גדולה בדבר הזה. והרב עובדיה ע"ה (שו"ת יחיה דעת ח"ב סימן ט"ו) כתב שהוא הדין למנין שלושה, והביא פוסקים שכתבו ככה¹⁸. לעומת זה יש פוסקים כמו מהר"ש ויטאל ואחרים, שכתבו אחרת. בחוץ לארץ אף פעם לא עלה קטן ביום שני וחמישי למנין שלושה, ואם הייתה שמחה של בר מצוה באמצע השבוע עושים דבר מיוחד, שמעלים אותו רביעי לתורה. הבר מצוה שלי לפי התאריך זה ב"ג בניסן, אבל כיון שאי אפשר לעשות חגיגה ושמחה עם חמץ¹⁹, לכן הקדימו לי עשרה ימים ועשו ביום ג' בניסן. זה היה ביום שני ועליתי רביעי לתורה (ידיעתי לקרוא את הפרשה). אמנם בדבר כלל לא עולים ארבעה אנשים, אבל אבא ע"ה אמר שהמנהג בתונס לעשות ככה, וכמו שהרמ"א (סימן קל"ה ס"א) כותב על חתן שיכול לעלות רביעי גם בימי החול, כי בשבילו זה כמו יום טוב שעולים ארבעה לתורה. ולמדו מזה שהוא הדין חתן בר מצוה. זה היה נראה לי חידוש, ואח"כ ראיתי בשו"ת יביע אומר (ח"ו חאו"ח סימן כ"ג אות ב') שמביא בשם רבי יוסף משאש (שו"ת מים חיים סימן ש"ח) שנהגו גם במרוקו לעשות את זה, ודחה שמרן (בדק הבית סימן קל"ה) לא מסכים לדבר הזה. ואפילו הרמ"א כתב את זה רק בחתן ממש, וגם בזה מרן חולק ולא מסכים בזה כמו שזכרנו, וא"כ קל וחומר חתן בר מצוה שלא עושים את זה. וא"כ נשאר לנו שיעלה שלישי בלבד.

מתי עדיף שיעלה לתורה בשבת או ביום חול?

י. אמנם הכי טוב שיעלה בשבת, כמו שנוהגים האשכנזים שהחתן בר מצוה קורא את ההפטרה ביום שבת (הם לא מפדדים מהמלה "הפטרה"...). אבל היום יש בעיה אחרת, כי יש כאלה בעוונות שמחללים שבת ואומרים: מה אכפת לך מה שאני

בזה. אבא ע"ה אמר לי: הגימ'ל בשוא, ואל תעמוד בה. ובבוקר שכחתי...
16. מכאן ראיה שגם ילד קטן נקי שבירך עונים אחריו אמן. אמנם דעת הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"ב חאו"ח סימן י"א) אחרת, ע"פ פרי מגדים (בחיידושי ברכות מג ע"ב) ומשנה ברורה (סימן רט"ו סי"ט ט"ז). אבל הקירו על דבריו בזה. והרב בקשי דרוזן שליט"א (שו"ת בנין אב"ח סימן ח') כתב שהפירוש של הפמ"ג ומש"ב אינו מוכרח, ואפשר להבין מה שכתב מרן (סימן רט"ו ס"ג) "כיון דבני חינוך הם" הכוונה כיון שהגיעו לחינוך לברך ולענות אמן, ולא בתנאי שיהיו בגיל חינוך. והורי מרן לא כתב את הגימ'ל בזה, אלא רק כיון שהוא בר חינוך ונקי עינים אחריו אמן. וככה נהגו בכל הדורות. אח"כ הרב (יביע אומר ח"ח חאו"ח סימן כ"ה ש"ח ד) מצא שברנו אהרן הלוי (פקודת הלויים ברכות דף מ"ח ע"א) כתב שבעינים אמן אחרי קטן בגיל חמש, וכתב שזה דוקא בגיל חמש ולא פחות מזה. אבל זה לא מוכרח, וגם קטן פחות מזה אם הוא מברך ונקי אפשר לענות אחריו אמן. (עיין בשו"ת בית נאמן ח"ח חאו"ח סימן כ').
17. לימוד ההפטרה בתונס היה משהו מיוחד. מישהו סיפר לי שלמדו ערבית אצל מורה שלא היה שומע כ"כ טוב, ופעם הוא אמר להם: תדעו לכם שהשפה הערבית עמוקה עד מאד, "עמוקה משאלו מה תדע" (איוב י"ח א'), ואני יכול לומר לכם שעמוקה יותר מהתורה ויותר מהתלמוד (הוא מסתק ע"ה ארץ). ואני יכול להוסיף לכם, שהיא עמוקה יותר מההפטרה... כולם התפלאו: מה הוא מדבר? אבל זה מה שהוא יודע, כי היו הילדים מכינים את ההפטרה וממילא קוראים אותה טוב.
18. הרב הביא שם מה שכתב מטה יהודה (סימן רפ"ב סק"ו) בטוב טעם בזה, שהרי מרן הביא את המחלוקת אם עולה למנין שלושה בבית יוסף בסימן קל"ה, ואילו בשלחן ערוך שם השמיט ולא כתב כלום, ורק בהלכות קריאת התורה של שבת בסימן רפ"ב (סעיף ג') כתב שקטן עולה למנין שבעה. ואם איתא שסובר שעולה גם בשלושה, כיון שהביא מחלוקת בזה היה לו להכריע בש"ע בסימן קל"ה שיכול לעלות. אלא מוכרח שמרן סובר שעולה לשבעה ולא לשלושה.
19. גם הברייתא של היתה בכל בניסן בחול המועד פסח, והביאו לציבור מצות ופולעים ירוקים בכלב... ולא בריקות או פשיטא (מינה) ולא כלום. תמיד היו אומרים לי בבית: לא עשיתי לך כלום. וכי אני צריך את הרעש הזה?!

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה"ר רבתי מאזן שליט"א
מנהל טלפוני: 02-5353-383
02-5353-383
בית ההוראה
18:00-24:00 - פ' - זמני קריאה: 08:00-12:00
www.bayit.org.il

ככה, וכמה פוסקים כתבו כן. אבל בעינינו שלצערנו היום הבחורים אינם יודעים לקרוא בתורה, ושוברים את המלים שם. ובאמת גם החזנים אינם יודעים לבטא נכון ומחריבים את העולם²³, כי במקום "מהרה" אומרים מארה, וכן מחליפים בין מלעיל למלרע, ולא יודעים כלום²⁴. ואם לא ילמדו בילדותם ולא נגיד להם כלום כשקוראים בתורה, הרי זה חרבן, כי עוד מעט תשתכח תורה מישראל ח"ו. לכן צריכים ללמוד את זה, ויש הרבה שלומדים היום²⁵. אבל לא העיקר שיעלה קטן שלישי או רביעי ונאמר "קטן עולה למנין שבעה", אלא העיקר שהוא יודע לקרוא בתורה, שיכין לפניו כן ויקשיבו לו וילמדו אותו. ומנהגנו כדברי האר"י ז"ל. ויכול הקטן לעלות מוסף גם באמצע הפרשה.

תפלין בחול המועד

יב. השנה שיש שני אדרים צריך ללמוד מעכשיו הלכות פסח, ונגיד קצת מהלכות חול המועד. בחוץ לארץ כל האשכנזים היו מניחים תפלין בחול המועד (חוץ מבודדים), ואילו הספרדים לא מניחים תפלין. אמנם מרן בבית יוסף (סימן ל"א) כותב שבספרד פעם היו מניחים תפלין בחול המועד, כי הרא"ש (הלכות תפלין סימן ט"ו) פסק שלא יבטלו את זה, שהרי בחול המועד עושים מלאכה כמו מלאכת

23. היה חכם אחד בירושלים רבי עזריאל מנצור, כתב שנהגים לקרוא למי שבקי בקבלה "סובר הרזים", מלשון הפסוק "קול ה' שובר ארזים" (תהלים כ"ה), כי ילדו סבורא ומבין את הקבלה. אבל יש כאלה שקוראים להם "שובר הרזים", כי הם לוקחים את הקבלה ושוברים ומשברים אותה. היום יש הרבה משובשים שלא מבינים ולא יודעים מה הם מדברים בכלל. פעם ת"ח אחד אמר: משה רבנו תפס את הקב"ה בגלימה שלו, ואמר לו ה' הניחה לי, אמר לו איני מניחך עד שתסלח לישראל על עוון העגל (ענין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' נ"ה). בגלימה שלו! תגיד לנו האם ראית את הגלימה הזאת? מה הצבע שלה? זו כפירה, כי אין לו גוף ולא דמות הגוף. זה נקרא "שובר הרזים". ויש גם "שובר תפלה", ששובר את המלים ועושה את כל השיבושים שם.

24. פעם בשבת פרשת יוצא (בשנת תשס"א) התפללתי בבית החולים מעיני הישועה, והחזן שם הגיע לפסוקים: "והנה רחל בתו באה עם הצאן" (בראשית כ"ט), "ורחל באה עם הצאן אשר לאביה" (שם פסוק ט'), וקרא את המלה "באה" אותו דבר בשניהם. אח"כ פגשתי את ד"ר רוטשילד ז"ל שהיה מנהל בית החולים (הוא לא התפלל איתנו), וסיפרתי לו את זה. אמר לי: מה פתאום? רש"י כתב שהראשונה "באה" עם הצאן במלרע, והשניה ורחל "באה" מלעיל, כי זה לשון עתיד וזה לשון עבר. וגם בפסוק "שבו ויבזו" (בראשית ל"ד כ"ט), צריך לומר "שבו" מלרע כי זה לשון שביה, ואילו "שבו" מלעיל פירושה חזרו. צריך ללמוד את זה.

25. פעם ליטאי אחד בבית הכנסת נדבורנא קרא בתורה "וידבר ה' אל משה לאמר", ועשה דגש בל"מ. לא האמנתי למשמע אזני, מי מבטא דגש היום במלת לאמר אפילו בין הספרדים?! והנה בליטאי הזה קורא בדגש. צריך ללמוד את זה.

עושה?! ובאים לבית הכנסת בשביל הבר מצוה עם רכבים, "בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות" (ישעיה ס"ו כ'). ואי אפשר לדעת אם העולים לתורה שומרי שבת או לא, ואם הם מחללים שבת בפרהסיא או לא. **לכן עדיף שיעלה בחול בשני וחמישי. אבל בתנאי שיהיה בגיל בר מצוה, כדי שיוכל לעלות שלישי לכל הדעות.** ועוד סיבה לזה, כי מי יודע אם הוא ימשיך להניח תפלין, ואולי היום יניח ומחר יעזוב אותם?²¹ **אבל לפחות אם מניח פעם אחת בחייו כשהוא בר מצוה, ניצל מעונש מיוחד שלא נחשב "קרקפתא דלא מנח תפלין"** (ראש השנה י"ז ע"א)²². לכן אם תניח תפלין לחתן בר מצוה שהגיע הזמן שלו, לפחות הרווחת אותו היום שהניח תפלין, וחסכת חילולי שבת, וגם הוא יכול לעלות לתורה בשופי. ואם יעלה אח"כ גם בשבת בהפטרה, אדרבה זה טוב שיתרגל בזה. הפטרה זה לא דמיון של נפטרים.

ללמוד לקרוא בתורה

יא. ויש כאלה שמבינים פשט הגמרא "קטן עולה למנין שבעה", שעולה אפילו לשלישי ורביעי וכדו', כי מי אמר שעולה רק למפטיר?! אמנם פשט הגמרא משמע

20. לפחות עושים לנו טובה שלא מצלמים בבית הכנסת. וגם אם ירצו לצלם, וכי נריב איתם שם? בדרום אפריקה היה תלמיד חכם גדול רבי אהרן פויפר, ופעם (בשנת תשנ"א) פגשתי אותו שם, ואמר לי שבקהילה שם יש חניה למכוניות שבת. ואנשים באים וחונים ונכנסים לבית הכנסת, ובקושי אפשר למצוא עשרה שומרי שבת, כי רובם ככולם מחללים שבת בפרהסיא, עם המכונית. לכן הוא ייסד קהילה נפרדת שם, וקרא לה "קהילת מהרש"א". ואמר לי שיש לו ששים וחמש משפחות שכולם שומרי שבת. הוא היה למדן גדול, וכל יום לומד שבעה דפי גמרא. חוץ מזה שכל חולה שבא לטיפול בבית החולים שם "מורנינג-סייד" הוא היה המוציא והמביא שם היה שם רופא מיוחד ד"ר קינזלי שטיפל באשתי ע"ה, ועשה לה ניתוח לב פתוח בעשרים ותשע דקות (ומצאתי לו חידושי פה: קינזלי גימטריא "אור"). ופעם הרב פויפר הביא לו חולה ואמר לו: אני אביא לך עוד כמה רופאים להתייעצות, אמר לו: אתה פוגע בי בזה? אמר לו: אדרבה אני רוצה לשבח אותך, כי בדרך כלל כאשר הרבה רופאים מטפלים זה יוצא טוב, ויצא לך שם טוב בעולם. אמר לו: אם זה לשבח זה בסדר, "עלינו לשבח".

21. פעם משהו בא לאבא ע"ה, ואמר לו: אולי כבודו מכיר איפה יש תפלין ישנים "אלטע זאכן"? אמר לו: ואת החליפה של הבר מצוה אתה קונה מאלטע זאכן? אמר לו: בר מינן. אבא אמר לו: והתפלין זה לא בר מינן? תתן לו שילבש כל החיים.

22. לולי הרמב"ם שהיה לנו שכתב בהלכות תשובה (פ"ג ה"ה): מי הם פושעי ישראל בגופן? שלא הניחו תפלין "מעולם". אבל אם הניחו תפלין פעם אחת אין להם את העונש הזה. מאיפה הרמב"ם למד את זה? כי ככה היתה גירסתו בגמרא (ראש השנה שם), וגם רבנו חננאל והר"ף שם כתבו ככה. אבל לא התפרסמו דבריהם כמו הרמב"ם, כי כל מלה שהרמב"ם כותב מגיעה לכל העולם כולו, "ממזרח שמש עד מבואו" (ההלים קי"ג ג').

בית נאמן

"באחד באדר משמיעין על השקלים"
(שקלים א, א)

כבר פסק מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל
(חזו"ע עמ' ק"ה)

מעלות מחצית השקל יש לתנם
למוסדות תורה

חייגו עכשיו: 08-6727523 | 052-4849089

לתרומות בבנק הדואר: מ.ח. 776 1990 ע"ש חכמת רחמים בעמדות "נדריים פלוס" בקישורית: <https://yhr.vp4.me/ils> באתר המוסדות: yhr.org.il

בית נאמן

מתיבתא עץ חיים
שניי תיבת סמא רחמים ספרדיים
רחוב הרב ש"ר 14 בני ברק

הודעה משמחת

שמחים להודיע כי החלה **ההרשמה למתיבתא (כיתות ד' וח')** וכל הקודם זוכה.

הלימוד בגמרא הוא לפי שיטת רבותינו דיע"א, והרמ"ם שליט"א התמחו בעיון הפשט, וגם בהבנת רש"י לפי פשוטו מלווה עם כל קושיותיו.

לרישום:

050-4115581 המפקח הרב אליהו ענקרי שליט"א

050-4158555 המנהל הרב יאיר טרבלסי הי"ו

בברכה והצלחה
הנהלת המתיבתא

החג טרודים לצרכי החג ונדחה את הכביסה לחול המועד. לכן באו חכמים ואסרו לכבס בחול המועד. אמנם בימינו הטעם הזה כמעט נחלש כי יש מכוונות כביסה, ומעיקר הדין אפשר לומר שלא גזרו על מכוונת כביסה. אבל לא עושים את זה.

"הקטנים עם הגדולים יוסף"

י. מותר לכבס בגדי ילדים עד גיל שש (עי' שלחן ערוך סימן תקל"ד ס"א). האם אפשר לכבס בגדי גדולים עם בגדי ילדים ביחד? בספר שמירת שבת כהלכתה (ח"ב) כתב בשם כמה רבנים לאסור בזה. אבל יש פתח תקוה בדבר הזה, כי כמה פוסקים אומרים שמותר לכבס לבנים בחול המועד שמתלכלכים כל הזמן (עי' חזו"ע-י"ט סוף עמוד קצ"ח). אמנם אף פעם לא היינו עושים את זה, אבל אם תעשה תרתי לטיבותא,

דבר האבד וכדו'. אבל אח"כ כשראו כתוב בזה (זוהר חדש דף ס"ד ע"ב) מלים חמורות מאד על הנחת תפלין בחול המועד, הפסיקו בזה. אבל האשכנזים היו מניחים תפלין, ומצאו הסבר יפה למנהגם, שהזהירו סובר שמלאכת חול המועד דאורייתא, וכיון שאסור לעשות מלאכה א"כ אסור גם להניח תפלין, שהרי זה נעשה כמו יום טוב קטן, "גוט יום טוב". אבל לדידן שמלאכת חול המועד דרבנן, אפשר להניח תפלין בחול המועד. זה מובא בחזון עובדיה-יום טוב (הלכות חול המועד עמ' ק"ס) בשם מעדני יום טוב (על הרא"ש שם אות ע"ד), שהסביר מנהג האשכנזים בזה. אבל הרב השיב עליו שם, שמצאנו כמה פוסקים שסוברים שמלאכת חול המועד מדרבנן ואפילו הכי אסרו להניח תפלין²⁶. אח"כ הרב

שאל: אם תאמר שאיסור מלאכת חול המועד מדרבנן למה אסור להניח תפלין? הרי בשבת לא מניחים תפלין כי היא עצמה אות, "יצאו שבתות וימים טובים שהם בעצמם אות" (מנחות ל"ו ע"ב), ומה האות? שהחנויות סגורות בשבת. וגם ביום טוב ככה. אבל בחול המועד אם תאמר שמן התורה מותר לעבוד, במה ניכר היום הזה שתאמר שזה בעצמו אות?! אבל הרב שם (עמ' קס"א) כתב בשם התוספות (מו"ק י"ט ע"א סוד"ר רבי יוסי) תשובה פשוטה לזה, שיש לנו אות בפסח שאוכלים רק מצות, ויש לנו אות בסוכות שיושבים בסוכה. וזה חוץ מן הקרבנות שמקריבים כל יום. לכן אע"פ שמלאכת חול המועד אסורה רק מדרבנן, לא מניחים תפלין. וככה נהגו בספרד. ובארץ ישראל בימינו גם האשכנזים לא מניחים תפלין. הרב זו"ן ע"ה (ספר סופרים וספרים ח"ב עמ' 209)²⁷ כתב שראה מחבר חדש שמפלפל על הנחת תפלין בחול המועד, ואמר לו: מה אתה מפלפל בזה?! הרי כבר מנו וגמור שבארץ ישראל גם האשכנזים לא מניחים תפלין בחול המועד, ומספיק להתווכח ויכוחי סרק שאין תועלת בהם²⁸. היום יש שעושים חכמות ומניחים תפלין בבית, אבל זה לא נכון, אלא לא מניחים תפלין בכלל. אמנם הרמב"ם לא כתב במפורש שלא מניחים תפלין, אבל מרן בכסף משנה (פ"ז מהלכות יו"ט ה"ג) פירש כן בדעתו.

050-4174471 | 08-6727523

rahamim12@012.net.il

מוקדי מכירת ספרי המוכון:
חדש בירושלים: רחוב קהתי 22 גבעת שאול
קומת כניסה 054-8449460
בני ברק: 03-6168435 אלעד: רח' יוסי בן קסמא 41
טבריה: 054-8477628
קרית גת: חנות תשמישי קדושה "מוחשבה טהורה" (בתאום במשרד)
אשקלון: חנות נזוויה רחוב העבודה אשדוד: 050-4174471
שאר אזורי הארץ: 050-4174471 או 08-6727523

איסור כיבוס בחול המועד

ג. אסור לכבס בחול המועד. בזמן חכמים הכיבוס היה לוקח הרבה שעות נורא ואיום²⁹, ואדם היה אומר שלפני

26. הרב שם (עמ' קנ"ח) דן באריכות מה דעתם של הפוסקים הראשונים, הר"ף הרמב"ם והרא"ש. הר"ף (בתחלת מועד קטן) לכאורה סובר שזה דאורייתא, כי הוא מעתיק את הבריייתות בגמרא (חגיגה י"ח ע"א) שמסבירות מאיפה לומדים שחול המועד אסור בעשיית מלאכה מן התורה. אבל מרן בב"י (ס"ט תקל"ו) אומר שאין ראיה מזה, כי הבריייתא לא אמרה מן התורה, אלא רק למדה רמז מכאן ורמז מכאן, וא"כ כמו שאומרים בגמרא שזו אסמכתא ככה אפשר לומר גם בהר"ף. והרמב"ם דבריו סתומים, אבל אפשר לפרש אותו כמו הר"ף. והרא"ש (פסחים פ"ד סי' ט) בודאי סובר שמלאכת חול המועד דרבנן. והרב זצ"ל הביא עוד המון פוסקים ראשונים ואחרונים שסוברים ככה. אבל יש ספר אחד שהרב לא הביא אותו, שו"ת כד הקמח (ה ספר קטן ודק עם עשרים וקצת תשובות של גאון גדול, בעל לבושי שרד), שכותב שם: אע"פ שמרן הבית יוסף (סימן תק"ל) כותב שמלאכת חול המועד דאורייתא, זה רק למשא ומתן בלבד, אבל למעשה כל מי שיעבור על הלכות חול המועד בבית יוסף יראה שדעתו מפורשת שאסור מלאכת חול המועד מדרבנן. (וע"כ בספר אני חומה מועד קטן דף ע"א).

27. הספר הזה "סופרים וספרים" מתוק מדבש. אבל אח"כ שוב הוציאו אותו, ומורכבים אותו בהוני הונות. פעם עברתי עליו בחו"ל ואני זוכר פחות או יותר.

28. פעם ראיתי מאמר על השטרות של עשרים ומאה שקל שיש בהם תמונה של אשה, אם מותר או אסור להשתמש בהם. אבל מה פירוש אסור? ומה יעשה אדם שצריך לשלם עשרים שקל?! ואם תקשקש על התמונה יגידו לך מג'ון והדרת נשים וכו'. מה אכפת לך מזה?! הרי זה נשים שמתו ומספיק עם זה. (עיין בחוברת אור תורה סיון תשמ"ח סימן קנ"ז אות ד). מישוהו כתב: "אם היו שואלים אותי, הייתי אומר להם שלא יעשו את זה". נכון, אבל מי ישאל אותך?! הם לא שואלים אותך ולא מתייחסים אליך. איך אמר אהרן הכהן למשה רבנו? "אתה ידעת את העם כי ברע הוא" (שמות ל"ב א'), וכי נתווכח סתם?! לכן בארץ ישראל נהגו לא להניח תפלין בחול המועד. נקודה.

29. אני זוכר בילדותנו שביים של כביסה כל הנשים פטורות מלבשל מלנקות ומהכל, כי מהבוקר היו רק מכבסים כל היום, וכבוורת מכבסים" (מלאכי ג' ב'), ואין מה לאכול רק "סלט" בלבד. ואחרי שגמרו את הכביסה, היו עולים למעלה במדרגות מעץ שהיתה סכנה לעלות עליהם אבל אין ברירה אחרת, "ושטחום לשמש ולירח ולכל צבא השמים" (ירמיה ח' ב'), ואם ח"ו יורד גשם, היו עולים מהר להוריד את הבגדים.

בשורה טובה לשוחרי התורה והמצוות!
הגדה של פסח לצא לאור
"מגיד דבריו ליעקב"
מאת מרן רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל
ומרן רבי רפאל כדיר צ'באן זצוק"ל

דיני חג הפסח, פרוש ההגדה ושיר השירים עם תרגום.
בהגדה זו נדפס גם שיר השירים עם תרגום ופירושו של מורינו הרב ראב"ד מקודש רבי שאול הכהן זצוק"ל.

050-4174471 | 08-6727523
rahamim12@012.net.il

מחזוריים לחג הפסח לבתי-הכנסת

התקבלה תרומה של מחזוריים חדשים ומהודרים לחג בתשלום סמלי בלבד. ניתן להזמין בטל': 0527-610-620

מוקדש לענין מרת רחל בת כמנונה ע"ה (ג. הסלאי מוגבל)

ג"ר העונתיים הקדיש כמות לתפארה או לעילוי נשמה - יפני בטל תצל, ותבוא עליהם הברכות

שתכניס בגדים לבנים וכדו' למכונת כביסה

עם בגדי ילדים עד גיל שש, הרי יש בזה ספק ספיקא, שמא לא גזרו על בגדי לבנים, ואם תמצא לומר שגזרו בזה, הרי כשמכניסים אותם ביחד, "גור לאחד גור למאה" (שבת קכ"ב ע"א). וא"כ בזה מותר לכולי עלמא. פעם היינו מחמירים בדבר הזה, והרבנית ע"ה היתה עושה "תיקון כרת" במוצאי החג כל הלילה, כולם עושים תיקון כרת בליל שבועות והושענא רבה והיא עושה באסרו חג... כביסה הולכת וכביסה באה חמש פעמים, ומכונת הכביסה כבר התעייפה, "משא לעייפה" (ישעיה מו, א), אבל מגיע למכונה "עונש" כי כל החג לא עשתה כלום. וזו משפחה קטנה עם שבע או שמונה נפשות. ויש כאלה עם עשרים נפשות בן פורת יוסף, ומה תעשה להם?! אבל בדרך הזאת מורידים חלק גדול מזה. לכן כדאי שאדם יכין לפני החג כמה בגדים לבנים וכדו' שיוכל להחליף בקלות. ואם אי אפשר, שייכנס בגדי ילדים מגיל שש ומטה, ויוסיף להם עוד בגדים לבנים אחרים. (וע"ע בחוברת אור תורה חשוון תשע"ד סימן כ"ד).

תספורת בחול המועד

טו. תספורת בחול המועד אסורה, כי חכמים (מועד קטן י"ד ע"א) אמרו שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול. וגם בזה יש כאלה אומרים שזה דוקא בזמנם שהיו מחכים בתור אצל הספר, ולכן אדם היה אומר: לא חבל על הזמן הזה?! אני שאירי את התספורת לחול המועד, וממילא נכנס לרגל כשהוא מנוול. אבל בימינו שאדם מתגלח בבית במכונה מותרת, אין בעיה בזה. אמנם יש אסמכתא מהגודע ביהודה (קמא חאו"ח סימן י"ג) לזה, שפעם נשאל מיהודי אחד שהיתה לו פגישה עם שר מכוונת בחול המועד, ולא רצה שייגיד לו שבחג שלכם אתם נראים ככה. וכתב היתר שיסתפר ע"י פועל עני שאין לו מה יאכל. ואח"כ (ח"ב סי' ק') כתב: שקלתי כמה פעמים אם כדאי לפרסם את ההיתר או לא, ואמרתי שאפרסם את זה, "צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם" (הושע י"ד י). אבל כל חכמי דורו חלקו עליו בזה, והרב חיד"א (יוסף אומץ סימן ז') כותב שאפילו

תלמיד קטן שאינו ראוי להיות משרת של הרב נודע ביהודה חלק עליו בזה. אמנם במשך הדורות כתבו להקל בזה, והרב פיינשטיין (חאו"ח סימן קס"ג) כתב שמי שנוהג להתגלח כל יום, וכמו באמריקה שאי אפשר להיות לא מגולח שם, מותר לו גם בחול המועד. ועוד כמה צדדים להקל בזה. אבל לא כדאי לסמוך על זה. לכן הגר"ע יוסף זצ"ל היה אומר בדרשותיו שאסור להתגלח בחול המועד, ומי שמתגלח אין גוערין בו בחזקה (ובס' חזון עובדיה עמוד ק"צ פסק לאסור). אבל היום ב"ה בעולם כולו מגדלים זקן³⁰, ולא יקרה כלום אם יגדל זקן בחג, וגם זה כבוד התורה וכבוד החג וכבוד החכמים. והרווחנו עוד דבר בזה, שיש כאלה באמריקה שרוצים לפתוח את החנות בחול המועד, וכשאומרים להם שאסור לפתוח טוענים שזה הפסד מרובה, כי היו יכולים להרויח עוד מליארד דולר, וכי לא חבל על המליארד הזה?!... אבל זה לא הפסד אלא "מניעת רווח", ולפעמים אדם מרויח מכאן ויוצא משם, וזה לא שווה כלום. אבל כאשר אדם לא מתגלח בחול המועד, ממילא הוא מתבייש לפתוח את החנות שלו, כי אז יאמרו לו: מה קרה לך? אתה בשבעה או בשלושים?!... ואם יאמר להם שזה בגלל החג, יאמרו לו: ככה אתם עושים בחג שלכם?! (עיי' במבוא למשנה ברורה - איש מצליח ח"ג הגד"מ עמ' 14 בהערה). לכן מוטב שבחול המועד יישבו ללמוד תורה, ובה נזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, בין השומעים כאן בבית הכנסת, בין השומעים בקול ברמה, בין הקוראים אח"כ ב"בית נאמן". מלכא דעלמא יברך יתהון, ויזכה יתהון, וימלא כל משאלות לבם לטובה, בריאות איתנה והצלחה רבה, אורך ימים ושנות חיים, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

30. היה בחור שלמד אתי בחו"ל מומחה במתמטיקה (כנסע לצרפת. הנשיא של סוריה אסד היה מביא אותו, ואומר לו: תלמד את הבן שלי מתמטיקה, ונתן לו צ'יק פתוח שימלא כרצונו), ואחרי חמשים שנה שלא ראיתי אותו, בא לישיבה וגידל זקן. מה קרה לך?! פעם היה מגולח למשעי. אבל היום הזקן זה טבעי.

מיניבר ועם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

שאלה - שיטור דבמו

חיים הצ'ין אורחים אלבה פרלג זכור.
והנה לאחר סעודה נאשונה כאשר גסם אה
לשכחו אהביא מצדונים לאורחים נפאו פניו,
אך קנו יקירו נחמו והצכיר או שיש באחסן
כמה מצדונים הנגפחים.
שאלה, אם מוגר אנפחם בשבת?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
בין הפותרים וכונה תוגרל מכונת קפה איכותית!

למתמרים:
מעקף ייחודי
ללא חשש
בורר

הזוכה בפתרון החידה:

משה דהאן
רמת בית שמש ג'

תשובה
לשאלת
ויקהל

אנ"פ שמותר לתלות בשבת תמונה או מודעה ע"ג מספר הקבוע בקיר מפני שאין זה עשוי לתיקון הבית אלא רק לנוי וכיו"ב. מ"מ לחברם ע"ג מספרים או נעצים אף שהוא לנוי, אסור מדרבנן. מפני שמחברם בחזק לבנין ומחזי כבונה, וכן יש בזה משום עובדן דחול. כ"פ כמנוחת אברה (ח"ג עמ' קצ"ט). וכ"פ בילקו" (שבת ח"ב עמ' שני"ט). וראה עוד בשמירת שבת כהלכתה (כ"ג מ"ו).

בדק ואושר לשימוש ע"ג בד"ץ מהדרין | בטיחותי במיוחד לילדים!

8510*

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

זורם ברגע אחד

בסייעתא דשמיא בעקבות תרומה לזיכוי הרבים, ניתן לרכוש את סדרת האוצר או כרכים בודדים

בסבסוד ענק המלאי מוגבל.

פרטים בדוא"פ: barakdanit@gmail.com
או בטל': 03-6714821
(ימים א'-ה' בין השעות 11:00 - 18:45)

מכון הרב מצליח

מפעל אוצר ההלכה

מתאים במיוחד לכותבי תשובות ומורי הוראה

מכון הרב מצליח שמח להגיש בפני ציבור לומדי התורה

אוצר ההלכה

חידושים וביאורים מחמש מאות ספרי גדולי האחרונים

אורה חיים שבת ה'

כנסת הגדולה, מטה יהודה, ברתי כנסיות, חמד משה, נהר שלום, בגדי ישע, אותות השמים, ברכי יוסף, מחזיק ברכה, בית מאיר, ערך השלחן, מאורי אור, ישועות יעקב, רוח חיים, פתח הדביר, יפה ללב, ערך שי, מנחת פתים.

ועוד יותר מחמש מאות ספרי גדולי האחרונים, ומהם ספרים נדירים ביותר וכתבי יד אשר טרם שזפתם עין, שחוברו על סדר הטוש"ע. וכעת נדפסו כולם בסדר חדש, ובתוספת מאות אלפי מקורות, תיקוני טעויות ופיסוק. והכל בדפוס נאה, מסודר על סדר השלחן ערוך סעיף אחר סעיף.

- הלכות שבת חלק א' - סימנים רמ"ב-ר"ג
 - הלכות שבת חלק ב' - סימנים רנ"א-רס"ב
 - הלכות שבת חלק ג' - סימנים רס"ג-ער"ב
 - הלכות שבת חלק ד' - סימנים רע"ג-רפ"ה
 - הלכות שבת חלק ה' - סימנים רפ"ו - ש'
- ניתן גם להשיג הלכות השכמות הבוקר ציצית ותפלין סימנים א' - מ"ה בארבעה כרכים!

<p>מז מצליח עסיס 050-5304426 ר' אמיר כהן 050-4128940</p>	<p>נתיבות הרב יהודה חדאד החוב האר"י 190/4 08-9931543</p>	<p>ירושלים נידם משה הפצת ספרי קודש 02-5400902</p>	<p>בני ברק "בית האוצר העברי" רחוב אגריפס 2 02-6243536</p>	<p>תורה וחיים" רחוב בני יעקב 8 03-6779433</p>	<p>ישיבת "כסא רחמים" רחוב הרב עוזיאל 26 בני-ברק טלפון: 03-6714821 פלאפון: 050-4158565 באימייל: kise821@gmail.com באתר הישיבה: www.ykr.org.il</p>
--	--	---	---	---	---

בעקבות תרומה שנתקבלה לזיכוי הרבים כולל או אוצר ספרים המעוניינים לקבל סט אוצר ההלכה ללא תשלום נא להעביר מכתב בקשה חתום ע"י ראש הכולל או מנהל אוצר הספרים בצירוף מס' טלפון. לדוא"פ: barakdanit@gmail.com

מה בתמונה?

ידע תדע

א. יש שיר שחברו רבנו אבן עזרא על פורים, והוא מתחיל: "קומה אלקים עזרתה, לי וענה בצרתה" (נדפס בספר סנסן ליאיר מהדו' חדשה עמוד ת"ו), ושם הוא אומר: "שומעי דבר בן המדתא, תפל עליהם אימתה", מה פרוש הדברים? מרן החיד"א בספרו מחזיק ברכה (קונטרס אחרון סימן תרפ"ז סק"א) כותב בשם הרב פ"י ונקי, שהטעם שפזמים את המן בפרסום, כי רבותינו חששו שבכל דור ודור יעמד עוד המן, ולכן אמרו להכות את המן ברעש גדול שאם יבואו אמות העולם ויגידו: "מה הרעש הזה?" נאמר להם: "פעם היה לנו אחד המן האגני" שרצה להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, אך לא עלה בידו, וככה הם יפחדו מזה שגם הם יקבלו אותו דבר, אם יעשו ככה, וזה הפנה שומעי דבר בן המדתא, תפל עליהם אימתה". (גליון 53 אות ח', וגליון 5 אות י"ט).

ב. אנחנו שורפים את המן. וכן כותב בגמרא (סנהדרין דף ס"ד עמוד ב') שעושים "משורפתא דפוריא", מה זה משורפתא דפוריא? רש"י שם לא באר את הכל בהרחבה, אבל בספר הערוך (עיר שוור) הביא את הכל. ובגדל דבא היו עושים את זה, היה ידוע ומפורסם שביום תענית אסתר כלם הולכים למקום מסוים, ומביאים הרבה דשא, ושורפים את המן. (ולמה היום עושים את זה רק בשיבת "כסא רחמים" בלבד? משום שבמדינות אשכנז שראו הגוים את היהודים שורפים את המן, אמרו להם הגוים: "זה לא המן, אלא אתם מתפננים על אותו האיש", אז היה פחד מהגוים, ולא היה ברירה אז דחו את זה ל"ג לעמר. וסימן לדבר, שאותו היום שיחול בו פורים לפרזים, יחול בו גם כן ל"ג לעמר, ותמיד זה אותו דבר. ועשו לזה סימן, "פגל אלהים מלא מים" (תהלים פרק ס"ח פסוק י'). פל"ג ראשי תבות: פורים ל"ג, דהינו מה שעושים האשכנזים מזרות בל"ג לעמר זה כדי לשרוף את המן, והם דחו את זה מפורים ל"ג לעמר בשביל שלא יהיה נכר. אז אנחנו בשיבה עושים את זה ושורפים את המן, וזה כותב בגמרא). (גליון 5 אות כ').

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א

לעיני גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון 108

למען תספור

"והם יקחו את הזב"

היה ספור לפני שבעים ונשט שנה (בשנת תש"ג [בזמן השואה]), שהגרמנים (ימ"ש וזכרם) הגיעו לג'רפא (זה היה ביום שבת פרשת זכור), וקמו רבי כלפון הכהן זצ"ל היה מתפלל מוסף "פתח יתנו לך ה' אלקינו", ופתאום הגרמנים שעטו והגיעו לשם. שאלו אותם: "מה אתם רוצים?" אמרו: "תנו לנו את הרב שלכם!" בא רבי כלפון ודבר אתם (והיה ערבי אחד שמתרגם לגרמנים לגרמנית, ומתרגם לרב לעברית), ואמרו לו: "שמענו שהיהודים אותנו ועשו סימנים לאנגלים היכן המטוסים שלנו חונים כדי שיפציצו אותם, לכן אנחנו מטילים עליכם קנס חמשים קילו זהב, ואם לא תביאו את זה נפוצץ מחר את שני הרובעים - הרבע הקטן וגם הרבע הגדול (שתי שכונות היהודים בג'רפא, וביניהם ששה קילומטר)". אמר להם הרב: "אנחנו לא עשוינו כלום, אנחנו רק מתפללים וזה הכל. מאיפה נביא לכם חמשים קילו זהב?" אמרו לו: "לא מענין אותנו, יש לכם 24 שעות!" אז רבי כלפון נסע בג'רפ" (כי היה זה פסח נפט) לרבע הקטן, והכריז להם: "כל מי שמשיאיר זהב בתוך ביתו כאלו יש לו עבודה זרה בבית, חבים

להביא את הכל". ובאמת כלם הביאו את הזב להם. למחרת באו הגרמנים לשם, ואמר להם רבי כלפון: "אספנו ביתים רק שלושים ושבעה קילו זהב". לקחו את זה ואמרו: "אנחנו סכמנו על חמשים קילו, מחר נבוא לקחת מה שחסר". כשהלכו הגרמנים רבי כלפון קלל אותם: "הליכה בלא חזרה", שלא יחזרו לעולם. ובאמת לא חזרו יותר (ואתרי כמה זמן החזרו חלק מהזב שלקחו). אבל אתרי שלקחו את הזב, היו מפתים שהגרמנים התחילו בקזה ובסוף יקחו נפשות, והנה במנחה של שבת זו הקריאה היתה פרשת תצוה, ורבי מקיץ שלי זצ"ל היה קורא בתורה: "והם יקחו את הזב" (שמות פרק כ"ח פסוק ה'). אמר להם התורה מעידה על זה שהם לא יקחו נפשות, "והם" זה גימטריא חמשים (עם הכולל), כי הם בקשו חמשים קילו זהב, אז הם יקחו רק את הזב, ולא יותר. וככה היה. זו אמונה פשוטה שהתורה כותבת לכל הדורות וגם ליום הזה. (הרב עמאר שליט"א [ששמש לפני האזן רבי מקיץ] מספר על רבי מקיץ כל הזמן שהיה גדול פתסידות ענה וצדקית). (גליון 103 אותיות י"ח וי"ט והערה 30).

הלכה נאמנה

הלכות מגלה

א. בפסוק "בלילה ההוא נדדה שנת המלה" (אסתר פרק ו' פסוק א'), הבן איש חי (שנה א' הלכות פורים אות ז') אומר שסיסם תבת "המלה" בקול רם וניגון ביותר, כלומר שאיריך בזה. והפשוט בזה שאמר שסיסם תבת המלה, שפגתו על "המלה" שכתוב בסוף הפסוק "ויהי ויקראים לפני המלה", ושם יאריה במלה "המלה", וככה נהגנו בחז"ל, ויש עדות שפכה היה עושה בן איש חי בעצמו. אבל פעם שלחתי מכתב להרב יעקב חיים סופר מירושלים, ושאלתי אותו למה יש להאריך בזה, ואמר שאינו יודע. ואחר כך ראינו שהמקור של הדברים הוא בפסוק "מועד לכל חי" של רבי חיים פלאני (סימן ל"א אות ס"ט), והוא מסתמך על ספר נוהג כצאן יוסף (הלכות פורים אות ז'), ושם הוא כותב שצריכים להאריך בנדדה שנת המלה (ולא ב"המלה" ויקר, אמן ואמן). (גליון 5 אות ל').

ג. יש שני פסוקים במגלה שהאשכנזים קוראים אותם במנגינה של איכה. פסוק אחד "וכלים מפלים שונים" (אסתר פרק א' פסוק ד), כי על פי המדרש (ילקוט שמעוני רמז תתרמ"ח) זה רומז שאשכנזי לקח כלים של בית המקדש והשתמש בהם, ופסוק שני "אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלה יהודה אשר הגלה נבוכדנצר מלה בבל" (שם פרק ב' פסוק ו'), ושני אלה הם קוראים אותם בטעמים של איכה. (שם הערה 23).

חיבה

מה יש פ? (שני דברים)

תשובת חיבה ומצאת בעלון תשובה

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 0270505-079 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) בא לשלוח התשובה עד יום שני בטרם תוכת: ל.ד. - נש

פתרונות מאילון קודם:

פתרון היחיד מה הוא זה שמה מים עמי היה מאלול רבי אליעזר בן חזקוני (בשנלה למקום תורה - ללמוד אצל רבן יוחנן בן זכאי, ובתורה לא היה לו אכל, תוכת: ל.ד. - נש

פתרון מה בתמזת רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א ביום שבתות לאבינוים תוכת: איז אבשלומב - קרית אשא